

Titel: BREV TIL: Eli Fischer-Jørgensen FRA: Paul Diderichsen (1947-05-19)

Citation: "BREV TIL: Eli Fischer-Jørgensen FRA: Paul Diderichsen (1947-05-19)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_004-shoot-workidUtilg636_0000_004_Diderichsen-Bech_0070/facsimile.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Jeg har spekuleret meget på "the meaning of meaning", sådan jeg af-
 sider det som et spørgsmål om afsluttede Epistolestilstande, og det Ganske Afsluttede
 med det store skarphed i Problematikken på flere punkter, hvilket
 endelig må siges at have været en af de vigtigste i den sidste del af
 den første bog. Men det er dog ikke det eneste, der er blevet behandlet i
 den anden bog. Den kaldes "den anden bog om sproget", den kan
 ligeledes defineres ved at have funktion til sprogenes strukturer og
 til alle de Momenter, der gør sproget indbyrdes forskellige. Men
 den kaldes den anden "Illusion", hvis man formoder, at den Mening, der for-
 muleres, henføres til det for sig selv Sprog-fælle og altså til sprogenes
 afsluttede. Men det er dog ikke Meningen, der er uformet; men p. 108
 siges, at den funktion, f. ex. i dagligtale, kan anskues som sprogs-
 form eller anskues som meningsform (nemlig i Metasemantologien). Des-
 uden tales der om "Meningsformer" både i indhold og i udtryk, hvilket
 som også forudsætter en vis afslutning og foreløbig Strukturering.
 Den anden bog er dog ikke en analyse af den anden bog, men en
 forklaring af den anden bog, som er en analyse af den anden bog, men p. 69
 er Meningen, der er selv-tilgængelig for erkendelse, eftersom forud-
 sætningen for erkendelse er en anden form for analyse (bedre for-
 mering). Endelig er der på den anden side en anden bog, der fastholder sig ved
 den anden bog, nemlig at Meningen på sig selv er noget, der er fælle for alle byrgerne sådanne,
 og at den anden bog er noget, der er fælle for bestemte Ka-
 ter eller bestemte Paradigmer i flere sprog. Men det er dog ikke
 det spørgsmål, der først skal klæres, er "Meningens" Forhold til
 Substansen. Det hedder p. 46, at "Meningen bliver hver Gang Substans
 for en ny form" eller "formes til en substans", p. 52, at substansen frem-
 kommer

Substans
 ↓
 Form
 ↑
 Mening

ved at formen projiceres paa meningen, ligesom naar et udspændt net
 - i kaster sin skygge ned paa en uindfelt flade". Men p. 22 læser man ogsaa:
 "Den sansuretske Adskillelse af 'Form' og 'Substans' har sin midlertid
 i kun relativ berettigelse, nemlig ud fra sprogets Synspunkt. 'Form' be-
 tyder her sprogform, og 'substans' som vi har set - sprogsustans
 (eller mening". Her synes de to Ting - ud fra sprogets Synspunkt - at
 være identiske, og i det Højeste er denne Synvinkel identisk med sit
 og meningsbegreb med Saussures: 'substance', men dette indskrænket til
 under omkredset som selv har sig selv i sig selv (p. 46).
 Men denne Sprogsubstans eller Mening synes til videre ikke at kunne
 adskilles klart fra det der kaldes "Sprogbrugen", og den syntes saale-
 des i Theorien selv at kunne haates væsentlig Nytte af Reduktionsprin-
 cippet ved at man opfatter disse Begreber som Variationer af en enkelt
 Tilfælde (Varieteter). (Ligesom sigesind som sprogens vilde
 i det Højeste opfattes synes man at betyde sig i sig selv som tilværelse
 (og næsten ubegribelige) Formdefinitioner p. 96 ff., sammenholdt med
 Definitionerne p. 64 ff. Man antager sig iøvrigt over et et dagligt sprog
 kan defineres som en paradigmatik hvis paradigmer manifesteres af alle
 meninger, hvis nemlig Meningen er et kontinuert, med det f.eks.
 hvordan dette kan tænkes i Flertal, eller er det det samme begreb,
 og hvordan noget, der principielt er utilgængeligt for Erkendelse kan
 manifestere noget andet. Derimod bliver det hele forstængeligt, naar
 det lidt længere henne lidt mere deslige sprogsustans hedder, at de alle
 sprogene kan forme enhver mening". (p. 98) fysiske, med det udsigelses-
 mon vi ikke her har et Eksempel paa Sprogets Magt over Tænken, saa-
 ledes, at Mening her betyder "Bevidsthedens indhold" og "manifestere"
 "bringe til Udtryk".

1
 2
 3
 4
 5

Er det så alle Ly. eller også bare den sammensatte forløb med Udtryk og Indhold som først med Indholdet, nemlig at man kan have Sætninger med forskelligt Udtryk, men "samme" Indhold, at m. n. C. Overrettet er mulig. Hvid dette "samme" er et/absolut, absolut Kontinuum, er det ufatteligt med hvilken Ret man kan tale om "det samme", da her alt, slet intet er identisk. Kun hvis man går ud fra en Substantiv fra andre Synspunkter/kan betragtes sin fornet, kan der være Mening i at her at konstaterer Identitet mellem Sætningerne, i sproglig, Renæssance forskelligt formede, Indhold. En anden Mulighed, antages, p. 47 og udføres nærmere, p. 72f. Men i Virkeligheden er det, jo blot dette al, traditionel Lingvistik har gjort (blot Udvalgt og som Regel temmelig inkonsekvent), og den næsten Tale, som det absolut morfologiske og kontinuerlige mister sig ved i Lyset. Forstand Menige. Når Sproget lægger sine vilkårlige Grænser i Væryespæktret, er det ikke i et paa Forhånd uforment Uværende; men netop det, at vi kan påvise en forskellig Inddeling i forakt. Et Sprog, er jo blot en følge af, at den rene Wahrnehmung allerede udfører en Formning. Jes kan derfor ikke se rettere end at H. Maxx offer til traditionel lingvistik, der har gjort sig selv til et uforment, som noget uforment der paa mysteriøse Maade subtraheres, eller det til pres ud af de forskellige sproglige Formninger (det er jo fx. noget, en- dant der tilsligtes i Brandals Abstraktioner), og at han på den anden Side må angive den radikale Nominalisme, han er selv glad for, hvis han vil drage de nødvendige Konsekvenser af de betydningsfulde Betragtninger p. 72f. Når Sproget lægger sit Net over sin "Substantiv", er denne allerede en Mosaik med visse i "Erkendelse" symboliske Struktur, givne Sammenhæng og Inddelinger. Disse er ikke univærslle, de fremtræder sandsynligvis (som allerede Humboldt var klart og forkærligt i Lyset af de forskellige Lys- og Skyggevirksomheder, som de forskellige Sprog "innere Form" projicerer ned paa dem. Men Sprogets Formning er efter alt at dømmes kun en Side af Bevidsthedens symboliske Form-

Men lad os vende tilbage til det, der sjældsynlig er Udgangspunktet for hele Betragtningen, nemlig at man kan have Sætninger med forskelligt Udtryk, men "samme" Indhold, at m. n. C. Overrettet er mulig. Hvid dette "samme" er et/absolut, absolut Kontinuum, er det ufatteligt med hvilken Ret man kan tale om "det samme", da her alt, slet intet er identisk. Kun hvis man går ud fra en Substantiv fra andre Synspunkter/kan betragtes sin fornet, kan der være Mening i at her at konstaterer Identitet mellem Sætningerne, i sproglig, Renæssance forskelligt formede, Indhold. En anden Mulighed, antages, p. 47 og udføres nærmere, p. 72f. Men i Virkeligheden er det, jo blot dette al, traditionel Lingvistik har gjort (blot Udvalgt og som Regel temmelig inkonsekvent), og den næsten Tale, som det absolut morfologiske og kontinuerlige mister sig ved i Lyset. Forstand Menige. Når Sproget lægger sine vilkårlige Grænser i Væryespæktret, er det ikke i et paa Forhånd uforment Uværende; men netop det, at vi kan påvise en forskellig Inddeling i forakt. Et Sprog, er jo blot en følge af, at den rene Wahrnehmung allerede udfører en Formning. Jes kan derfor ikke se rettere end at H. Maxx offer til traditionel lingvistik, der har gjort sig selv til et uforment, som noget uforment der paa mysteriøse Maade subtraheres, eller det til pres ud af de forskellige sproglige Formninger (det er jo fx. noget, en- dant der tilsligtes i Brandals Abstraktioner), og at han på den anden Side må angive den radikale Nominalisme, han er selv glad for, hvis han vil drage de nødvendige Konsekvenser af de betydningsfulde Betragtninger p. 72f. Når Sproget lægger sit Net over sin "Substantiv", er denne allerede en Mosaik med visse i "Erkendelse" symboliske Struktur, givne Sammenhæng og Inddelinger. Disse er ikke univærslle, de fremtræder sandsynligvis (som allerede Humboldt var klart og forkærligt i Lyset af de forskellige Lys- og Skyggevirksomheder, som de forskellige Sprog "innere Form" projicerer ned paa dem. Men Sprogets Formning er efter alt at dømmes kun en Side af Bevidsthedens symboliske Form-

ning, og en hovedopgave for dansk sprogets og bevidstheds fenomeno-
 -logi kan være at påvise sammenhængen mellem disse forskellige form-
 ninger - men er det i virkeligheden andet man har stræbt henimod
 i den traditionelle og grammatik, fonetik og sprogfilosofi betyder
 ma. O. Glottamatikken en sådan revolution der Danmark, som både dens
 Tilhængere og Hens Modstandere undertiden synes at mene.
 -nok ja det vil sige at det er en revolution som det er svært at
 -læse på et øjeblik vende tilbage til de uoverensstemmelser mellem
 Udttrykningen og indholdsmeningen, der tidligere har været det. De
 Det mest karakteristiske er her, at vi kan have ubegrænset store
 -ni relser, som har samme indhold, men forskelligt udtryk (helt den danske
 -12 Litteraturs "Mening" kan oversættes til alle tænkelige (dvs. ligesprogede)
 -13 Men det er vigtigt at understrege (nogenlunde) identiske udtryk
 (i forældet, indledende for) som fx. da. godt, ty. godt, eng. got (altsammen i udtryk) har forskel-
 -14 ligt indhold findes kun ved/Storelister af meget ganske omfang,
 -15 vist kun ved simplekse tegn, og selv her kun rent tilfældigt. I udtryk-
 -16 ket er forholdet vel strengt taget kun det, at et ret højt antal af
 -17 substantielt (dvs. fonetisk) et givet sprogets figurer, læder sig opfatte som variationer af figurer
 -18 i et et relativt højt antal andre sprog (et dansk et som variant
 -19 ar et tysk osv.), således at man eventuelt kunne tænke sig med lidt
 -20 Menzertattek fingerfærdighed, at lave en dansk talefilm ved at klippe
 -21 enkelte enkelte fonemreplikationer (og grupper og sammener) ud af en
 -22 Lydfilm og klister dem sammen; det vilde jo nok blive et mærkeligt dansk
 -23 dansk, der kom ud af det, men teoretisk set skulle det blive lidt saa
 -24 forståeligt som andre mere naturlige former for gebrokkent sprog.
 -25 For saa vidt kan man altså også oversætte u begrænset store stykker
 -26 dansk Udtrykssammenhænge til tysk eller engelsk udtryk, saadan at disse
 -27 Substratetræk (akustiske og fysiologiske) Resultatet er saadan at disse
 -28 Resultatet men da vel blive, at vi kan sige, at disse Resultatet men da vel blive, at vi kan sige,
 -29 af danske sprogformer i den tyske udtryksform, men ordet efter danske for-
 -30 er eller af et dansk kun den side af bevidstheds fenomenologi

1. Indledning
 2. Indhold
 3. Indledning
 4. Indledning
 5. Indledning
 6. Indledning
 7. Indledning
 8. Indledning
 9. Indledning
 10. Indledning
 11. Indledning
 12. Indledning
 13. Indledning
 14. Indledning
 15. Indledning
 16. Indledning
 17. Indledning
 18. Indledning
 19. Indledning
 20. Indledning
 21. Indledning
 22. Indledning
 23. Indledning
 24. Indledning
 25. Indledning
 26. Indledning
 27. Indledning
 28. Indledning
 29. Indledning
 30. Indledning
 31. Indledning
 32. Indledning
 33. Indledning
 34. Indledning
 35. Indledning
 36. Indledning
 37. Indledning
 38. Indledning
 39. Indledning
 40. Indledning
 41. Indledning
 42. Indledning
 43. Indledning
 44. Indledning
 45. Indledning
 46. Indledning
 47. Indledning
 48. Indledning
 49. Indledning
 50. Indledning
 51. Indledning
 52. Indledning
 53. Indledning
 54. Indledning
 55. Indledning
 56. Indledning
 57. Indledning
 58. Indledning
 59. Indledning
 60. Indledning
 61. Indledning
 62. Indledning
 63. Indledning
 64. Indledning
 65. Indledning
 66. Indledning
 67. Indledning
 68. Indledning
 69. Indledning
 70. Indledning
 71. Indledning
 72. Indledning
 73. Indledning
 74. Indledning
 75. Indledning
 76. Indledning
 77. Indledning
 78. Indledning
 79. Indledning
 80. Indledning
 81. Indledning
 82. Indledning
 83. Indledning
 84. Indledning
 85. Indledning
 86. Indledning
 87. Indledning
 88. Indledning
 89. Indledning
 90. Indledning
 91. Indledning
 92. Indledning
 93. Indledning
 94. Indledning
 95. Indledning
 96. Indledning
 97. Indledning
 98. Indledning
 99. Indledning
 100. Indledning

* Her er det vigtigt at bemærke, at den sprogteoretiske analyse af sproget er grundlaget for den lingvistiske forskning.

endnu ikke i Stand til at foretage.

Af dine Spørgsmaal mangler jeg vist nu kun det første. Alt det
 her svare med Meta- har jeg hidtil gæstet uden om, da det kræver
 Forlangelse vist mest er for viderekomne; men i Tilfælde med mine Betragtninger
 om Meningen og den ikke-sproglige Prægning eller Formning, synes jeg
 der maaske er en Mulighed for at forstå, hvorledes Substansen kommer i
 Betragtning her. I selve Beskrivelsen af den sproglige Form finder
 man jo ikke andet end skæklindede omstændigheder og Selektionsde-
 rivater af en Grad i store Beta, om Variable og Konstanter, om
 Tema og Karakteristik digh. Ved en Reduktion fra disse Former kan
 man bestemme et konkret foreliggende eller i den konkrete forliggende
 Kasus ell. lign. Langere kan Lingvisten ikke komme; men her lægger Smith
 fat med sine akustiske Analyser netop af disse sigende, irreduktible
 Takser eller Botanikerer tager fat paa dette Tra, som er den konkrete
 Manifestation af et Regnum, der først indfaald med Aenlydningerne vil
 du neppe fastholde ved nærmere Eftertanke; som det behøver jeg ikke
 gentage. Saadan har jeg tænkt mig Sagen, men maaske er det endnu mere
 Til Slut lidt Erkendelsesteori til nærmere Uddybning af Remark-
 ninger i det foregaaende. Min Kritik af Hjelmslevs Formning af
 hige "Mening" har jeg fundet en nøje Parallel i Cassirers Kritik
 af Husserls Skelnen mellem et stofligt og et noetisk Leg i Erkendel-
 sen; kun at Cassirer og Husserl er lige som Hjelmslev over, at alle Be-
 vidsthedsindhold er Forme og med at de er bevidte, men man og
 denne Formning finder Sted i det noetiske Leg idet refererer efter
 (dette) hige "Mening"; men selve sproglige Metafer, "Formning" fri-
 strækker sig til den Abstraktion, at der forudsætter Formningen eller bag ved
 konstrueres det skæklindede Leg, hvori de præcise Sansedata
 mødes paa rent fysisk Vis, for saa senere at forpaa det noetiske

.egafetof Ia Iiz hneSE i ekkf unbrg
8

Jeb sIA .ejretel jeb unx an jslv get reigheq IeemeytqE enih Ia
 Refimod Hævdær Cassirer, med Argumenter, der i mine Lægmæssighe synes
 indlysende, og på Grundlag af indgående Analyser af Farvepsykologer-
 nes nyeste Resultater, at Hjelmslev ikke har været radikal nok i sin
 Hævdelse af Form og Stoff, Sinalches og Sinn som absolut Korrelate
 Begreber af hvilket intet kan tænkes, og lige eksistere uden det an-
 det. Det store Fejl, der aldrig lader sig se vise i nogen Oplevelse
 som noget usiddelbart og selv, er altså en overfladig Abstraktion. Grund-
 en til at disse to Momenter så sthyest Bevidsthedsindhold, der altid
 opleves som en uanalyserbar Enhed, at disse Momenter alligevel i den
 teoretiske Refleksion adskilles, ligger deri, at til en viss Grad kan
 variere afhængigt af hinanden. Det samme Farveindtryk kan opleves
 forskelligt, når man indstiller sig på at se Farven som
 repræsentant for en bestemt Ting eller med en Kunstners Øje - som
 et Blyindtryk med en bestemt Måtrykavard; Farven repræsenterer, sym-
 boliserer her to forskellige Ting, der indgår i to forskellige Form-
 ningssystemer, selv om det objektivt foreliggende Sansesvirkninger
 kan være identiske. Men uden, at indgå i een eller anden saadan re-
 præsentativ Sammenhang, eksisterer disse inder saadanne elementere
 Sansesets sig ikke påvises i andre Bevidstheder end de sensualistiske
 Psykologers, som de sig tilføje de mellem den i de
 alle Bevidsthedsindhold der symboliske eller (hvad der for Cassirer
 er det samme) "repræsentative"; noget "present" "feinlich" er altid
 samtidigt repræsentativt, staar forviser hen til noget andet, til en
 "Sinn". Dette gælder allerede de gæstisk, mest primitive Oplevelser,
 som kan påvises allerede hos Dyr og Sæbørp, og Naturfolk, nemlig
 Udtryksoplevelsen; vi forstår Udtrykf, for vi kænndt tage (Wahrnen-
 men) Ting. Det kan så behviouristisk Veje gæstere, at Dyr ikke har
 nogen egentlig Tingsbevidsthed, og endnu på det "magiske" Stadiu

Oi
 servner Tingbevidstheden Konstans (idet alle Metamorfoser er mulige);
 men ingen ~~Reaktion~~ Oplevelsesbevægelse er endnu oplyst, hvori ikke
 vilkårlige ~~Reaktion~~ middele oplever som akkordindgående eller tiltrækkende
 - og uden ~~Reaktion~~ gaa ud fra denne Oplevelsernes Udtrykssættethed er
 skilvædet (ingen farbar Vej) til Forståelsen af, hvordan vi kan opleve
 - de fremmede ~~Reaktion~~. Gennemførelsen af Ludvig Klages Ud-
 tryksfilosofi, som stiller hele Udtryksproblemet, og dermed sproget
 med dets sylogiske og fragebeholdende, ja, nokal ved første Lejlighed
 ved at introducere Klages i Lingvistikken, hvor han saa vidt, ja, ved aldrig
 ved at været omvnt, og odunk ~~Reaktion~~ skulde og mest muligt se at
 forfatte hans Bøger (Vel næstest Grundlegningen af Wissenschaft
 af ~~Reaktion~~ Ausdrück). Og saa det evindelige Leib-Geelenproblem; synes her
 i sit anseelse sig en mere tilfredsstillende Løsning, idet Sjælen opfattes
 som Legems Sjæl og Legeme som Sjæls Udtryk, og det er hvilke
 af de to Perspektiver der ligger deri, at man gaa ud fra Udtryksoplevel-
 sens Dobbeltaldighed som et Urfænomen, i som Prøvetypen for al Funktion
 - i alle sammenhæng overhovedet, saa at dets ~~Reaktion~~ Følger i Tingens Beskaf-
 -hed opfattes som Derivat af ~~Reaktion~~ dette irreduktible Sammenhængsfæno-
 -men, i Stedet for at man, som du ved, forgyves har søgt at ~~Reaktion~~
 forklare Korrelationen: Sinnliche; Sinn, Materie; Form, Sjæl; Legeme
 som Udtryk af den materialistiske Naturerkendelse. Nogle af de
 - indtil nu hvad der paa dette Stade fremtræder som totale, uanalyserbare
 Udtrykskarakterer, bliver, i det egentlige, Bevidstheds- og Wahrnehmungens
 og Begrebsdannelsers de repræsentative Merkmale, der sikrer Tingenes
 og Klassernes Identitet, og afgiver Materiet, først for sproget, og
 senere for Videnskabens definitoriale fikserede Begreber.
 Til alle, sidt et Par Bemærkninger, og for det første om det
 omrøde og det i absolutt forstand kontinuerlige, og
 idet det gerne ~~Reaktion~~ i ~~Reaktion~~ som en Slags Synonymer, men de ~~Reaktion~~
 t ~~Reaktion~~ det her det

